

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ నవాధికశతతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ నవాధికశతతమః సర్గః ॥

విభీషణస్య విలాపః శ్రీరామేణ తస్య ప్రబోధనపూర్వకం
రావణాంత్యేష్టిసంస్కారార్థం తం ప్రత్యాదేశదానం

భ్రాతరం నిహతం దృష్ట్వా శయానం నిర్జితం రణే |
శోకవేగపరీతాత్మా విలలాప విభీషణః || 6.109.1 ||

వీరవిక్రాంత విఖ్యాత ప్రవీణ నయకోవిద |
మహార్హశయనోపేత కిం శేషే నిహతో భువి || 6.109.2 ||

నిక్షిప్య దీర్ఘౌ నిశ్చేష్టౌ భుజావంగదభూషితౌ |
ముకుటేనాపవృత్తేన భాస్కరాకారవర్చసా || 6.109.3 ||

తదిదం వీర సంప్రాప్తం యన్మయా పూర్వమీరితం |
కామమోహపరీతస్య యత్ తన్న రుచితం తవ || 6.109.4 ||

యన్న దర్పాత్ ప్రహస్తో వా నేంద్రజిన్నాపరే జనాః |
న కుంభకర్ణోఽతిరథో నాతికాయో నరాంతకః |
న స్వయం బహు మన్యేథాస్తస్యోదర్కోఽయమాగతః || 6.109.5 ||

గతః సేతుః సునీతానాం గతో ధర్మస్య విగ్రహాః |
గతః సత్త్వస్య సంక్షేపః సుహస్తానాం గతిర్గతా || 6.109.6 ||

ఆదిత్యః పతితో భూమౌ మగ్నస్తమసి చంద్రమాః |
 చిత్రభానుః ప్రశాంతార్చిర్వ్యవసాయో నిరుద్యమః |
 అస్మిన్ నిపతితే వీరే భూమౌ శస్త్రభృతాం వరే || 6.109.7 ||

కిం శేషమిహలోకస్య గతసత్త్వస్య సంప్రతి |
 రణే రాక్షసశార్దూలే ప్రసుప్త ఇవ పాంసుషు || 6.109.8 ||

ధృతిప్రవాలః ప్రసభార్గ్యపుష్ప -
 స్తపోబలః శౌర్యనిబద్ధమూలః |
 రణే మహాన్ రాక్షసరాజవృక్షః
 సమ్మర్దితో రాఘవమారుతేన || 6.109.9 ||

తేజోవిషాణః కులవంశవంశః
 కోపప్రసాదాపరగాత్రహస్తః |
 ఇక్ష్వాకుసింహావగృహీతదేహః
 సుప్తః క్షితౌ రావణగంధహస్తీ || 6.109.10 ||

పరాక్రమోత్సాహవిజృంభితార్చి -
 ర్షిఃశ్వాసధూమః స్వబలప్రతాపః |
 ప్రతాపవాన్ సంయతి రాక్షసాగ్ని -
 ర్నిర్వాపితో రామపయోధరేణ || 6.109.11 ||

సింహార్క్షలాంగూలకకుద్విషాణః
 పరాభిజిద్గంధనగంధవాహః |
 రక్షోవృషశ్చాపలకర్ణచక్షుః
 క్షీణశ్వరవ్యాఘ్రహతోఽవసన్నః || 6.109.12 ||

వదంతం హేతుమద్వాక్యం పరిదృష్టార్థనిశ్చయం |
 రామః శోకసమావిష్టమిత్యువాచ విభీషణం || 6.109.13 ||

నాయం వినష్టో నిశ్చేష్టః సమరే చండవిక్రమః |
అత్యున్నతమహోత్సాహః పతితోఽయమశంకితః || 6.109.14 ||

నైవం వినష్టాః శోచంతే క్షత్రధర్మవ్యవస్థితాః |
వృద్ధిమాశంసమానా యే నిపతంతి రణాజిరే || 6.109.15 ||

యేన సేంద్రాస్త్రయో లోకాస్తాసితా యుధి ధీమతా |
తస్మిన్ కాలసమాయుక్తే న కాలః పరిశోచితుం || 6.109.16 ||

నైకాంతవిజయో యుద్ధే భూతపూర్వః కదాచన |
పరైర్వా హన్యతే వీరః పరాన్ వా హంతి సంయుగే || 6.109.17 ||

ఇయం హి పూర్వైః సందిష్టా గతిః క్షత్రియసమ్మతా |
క్షత్రియో నిహతః సంఖ్యే న శోచ్య ఇతి నిశ్చయః || 6.109.18 ||

తదేవం నిశ్చయం దృష్ట్వా తత్త్వమాస్థాయ విజ్వరః |
యదిహానంతరం కార్యం కల్ప్యం తదనుచింతయ || 6.109.19 ||

తముక్తవాక్యం విక్రాంతం రాజపుత్రం విభీషణః |
ఉవాచ శోకసంతప్తో భ్రాతుర్ద్వితమనంతరం || 6.109.20 ||

యోఽయం విమర్దేష్వవిభగ్నపూర్వః
సురైః సమస్తైరపి వాసవేన |
భవంతమాసాద్య రణే విభగ్నో
వేలామివాసాద్య యథా సముద్రః || 6.109.21 ||

అనేన దత్తాని వనీపకేషు
భుక్తాశ్చ భోగా నిభృతాశ్చ భృత్యాః |
ధనాని మిత్రేషు సమర్పితాని
వైరాణ్యమిత్రేషు చ యాపితాని || 6.109.22 ||

ఏషోఽహితాగ్నిశ్చ మహాతపాశ్చ
 వేదాంతగః కర్మసు చార్వశూరః |
 ఏతస్య యత్ ప్రేతగతస్య కృత్యం
 తత్ కర్తుమిచ్ఛామి తవ ప్రసాదాత్ || 6.109.23 ||

స తస్య వాక్యైః కరుణైర్మహాత్మా
 సంబోధితః సాధు విభీషణేన |
 ఆజ్ఞాపయామాస నరేంద్రసూనుః
 స్వర్గీయమాధానమదీనసత్త్వః || 6.109.24 ||

మరణాంతాని వైరాణి నిర్వృత్తం నః ప్రయోజనం |
 క్రియతామస్య సంస్కారో మమాప్యేష యథా తవ || 6.109.25 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే నవాధికశతతమః సర్గః ||